

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКА ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Рішенням Вченої ради Академії

Протокол від 30.04.2024 р. №4

Голова Вченої ради Академії
бригадний генерал медичної служби

Валерій САВИЦЬКИЙ

2024 р.

ПРОГРАМА

вступних випробувань кандидатів до навчання
в Українській військово-медичній академії
за програмою військової інтернатури

Факультет підготовки військових лікарів

Кафедра військової загальної практики-сімейної медицини

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 222 «Медицина»

Спеціалізація: «Загальної практики-сімейної медицини»

Розглянуто та схвалено

Протокол засідання Методичної
ради Академії №2

від «10» квітня 2024 року

Київ -2024

Програма вступних випробувань до навчання в в Українській військово-медичній академії за програмою військової інтернатури за спеціалізацією "Загальна практика-сімейна медицина" підготовлена колективом кафедри військової загальної практики-сімейної медицини.

Авторський колектив: кандидат медичних наук, доцент полковник медичної служби Куц Т.В.; полковник медичної служби Ренський Л.А.; кандидат медичних наук, доцент, підполковник медичної служби Ткаленко О.М.; кандидат медичних наук, доцент, полковник медичної служби Гаврецький А.І., підполковник медичної служби кандидат медичних наук Селюк О.В., доктор медичних наук, професор Мороз Г.З.; доктор медичних наук, професор Сидорова Н.М., доктор медичних наук, доцент Ткачук І.М.; доктор медичних наук, професор Федорич П.В.; старший викладач кафедри ВЗП-СМ Невмержицький С.О.

ВСТУПАЮЧІ ПОВИННІ ЗНАТИ:

- історію вітчизняної сімейної медицини, вплив вітчизняних терапевтичних та хірургічних шкіл на розвиток сімейної медицини;
- етіологію, патогенез, клініку, діагностику, лікування, медичну реабілітацію захворювань внутрішніх органів та захворювань хірургічного профілю у дорослих та дітей;
- базові питання неврології, психіатрії, фтизіатрії, травматології та ортопедії, акушерства та гінекології, офтальмології, оторіноларінгології, онкології, дерматовенерології в компетентностях лікаря загальної практики.
- окремі питання воєнно-польової терапії та хірургії;
- проблемні питання сімейної медицини в Україні;
- перспективи розвитку сімейної медицини та стан наукових досліджень в її сфері.

І. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Визначити теоретичні знання кандидатів для вступу до військової інтернатури УВМА за спеціалізацією "Загальна практика-сімейна медицина" з питань організації і змісту надання медичної допомоги лікарем загальної практики при основних захворюваннях і пошкодженнях.

Вступний екзамен проводиться письмово. Кожен екзаменаційний білет містить 3 питання з різних розділів програми, кандидат повинен державною мовою, чітко викласти відповіді на всі запитання у відповідності до їх змісту. Екзаменаційні роботи виконуються на листках зі штампом академії. На листках неприпустимі будь-які умовні помітки, які б розкривали авторство роботи. Автор роботи вказується тільки на титульному листі. Під час екзамену забороняється використовувати підручники, навчальні посібники та інші матеріали, що не передбачені рішенням Приймальної комісії. При використанні під час випробування сторонніми джерелами інформації (у т.ч. підказуванням) кандидат усувається від участі у випробуваннях. На його екзаменаційній роботі екзаменатор вказує причину усунення та час. При перевірці така робота

дешифрується та за неї виставляється незадовільна оцінка незалежно від обсягу та змісту написаного. Особи, які не встигли за час екзамену повністю виконати екзаменаційні роботи, здають їх незакінченими.

Оцінка (бал) з екзамену оголошується вступникові після перевірки письмових робіт на наступний день після екзамену.

2. ЗМІСТ

Вступні випробування з випускниками вищих медичних закладів освіти України проводяться з наступних розділів:

- Розділ 1. Внутрішні хвороби в межах освітніх програм підготовки у ЗВО за спеціальністю “222 Медицина” та “228 Педіатрія”;
- Розділ 2. Інфекційні хвороби в межах освітніх програм підготовки у ЗВО за спеціальністю “222 Медицина” та “228 Педіатрія”;
- Розділ 3. Нервові хвороби в межах освітніх програм підготовки у ЗВО за спеціальністю “222 Медицина” та “228 Педіатрія”;
- Розділ 4. Психологічне і психічне здоров'я в межах освітніх програм підготовки у ЗВО за спеціальністю “222 Медицина” та “228 Педіатрія”;
- Розділ 5. Амбулаторно-поліклінічна хірургія, травматологія, урологія, офтальмологія, онкологія в межах освітніх програм підготовки у ЗВО за спеціальністю “222 Медицина” та “228 Педіатрія”;
- Розділ 6. Педіатрія в межах освітніх програм підготовки у ЗВО за спеціальністю “222 Медицина” та “228 Педіатрія”;
- Розділ 7. Дерматовенерологія в межах освітніх програм підготовки у ЗВО за спеціальністю “222 Медицина” та “228 Педіатрія”;
- Розділ 8. Фтизіатрія в межах освітніх програм підготовки у ЗВО за спеціальністю “222 Медицина” та “228 Педіатрія”;
- Розділ 9. Воєнно-польова терапія в межах освітніх програм підготовки у ЗВО за спеціальністю “222 Медицина” та “228 Педіатрія”;
- Розділ 10. Воєнно-польова хірургія в межах освітніх програм підготовки у ЗВО за спеціальністю “222 Медицина” та “228 Педіатрія”;
- Догоспітальна невідкладна медична допомога та початкова стабілізація пацієнтів в роботі лікаря загальної практики в межах освітніх програм підготовки у ЗВО за спеціальністю “222 Медицина” та “228 Педіатрія”;

Розділ 1. Внутрішні хвороби

ЗНАТИ:

- чинні накази Міністерства охорони здоров'я та стандарти надання медичної допомоги, що регламентують діяльність лікарів в межах компетенції первинної медико-соціальної допомоги та лікувальних закладів ЗС України 1-2 ролей;
- етіологію, патогенез, клінічні прояви і ускладнення, сучасні методи діагностики, лікування та профілактики основних захворювань внутрішніх органів на догоспітальному етапі;
- зміст та обсяг медичної допомоги при невідкладному реагуванні (долікарська допомога) за невідкладних станів;
- методи інтенсивної терапії невідкладних станів при основних терапевтичних захворюваннях на догоспітальному етапі;
- клініко-фармакологічні особливості основних груп медикаментозних препаратів для лікування хворих з патологією внутрішніх органів;
- особливості загальнотерапевтичної допомоги в умовах бойових дій та надзвичайних ситуацій (техногенні тощо);
- модульний підхід до терапевтичної допомоги, що ґрунтується на задалегідь визначених групах персоналу та обладнання для простоти управління і більшої гнучкості їхньої роботи;
- принципи формування діагнозів із урахуванням прийнятої в Україні термінології згідно Міжнародної класифікації хвороб ВООЗ Х перегляду та міжнародну класифікацію проблем, пов'язаних із здоров'ям, в закладах первинної медичної допомоги (ICPC 2 (3))
- організацію і проведення обстежень, диспансеризації, диспансерного динамічного нагляду, соціальної та психологічної реабілітації, санаторно-курортного відбору хворих з патологією внутрішніх органів.

Нозологічні форми:

1. Хронічний гломерулонефрит, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
2. Хронічний пієлонефрит, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
3. Амілоїдоз нирок, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
4. Гостра ниркова недостатність, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
5. Хронічна ниркова недостатність, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
6. Анемії, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
7. Гострі лейкози, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
8. Хронічні лейкози, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;

9. Геморагічні діатези, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
10. Цукровий діабет, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
11. Гіпотиреоз, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
12. Тиреоїдити, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
13. Дифузний токсичний зоб, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
14. Хвороба і синдром Іценко-Кушинга, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
15. Хронічний бронхіт, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
16. Пневмонія, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, залежність клінічних проявів від етіологічного чинника, лікувальна тактика;
17. Плеврити, клінічні синдроми, причини плевральних випотів та їх диференційний діагноз;
18. Емфізема легень, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
19. Бронхіальна астма, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
20. Нейроциркуляторна дистонія, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
21. Гіпертонічна хвороба, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
22. Симптоматичні гіпертензії, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
23. Атеросклероз, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика.
24. Ішемічна хвороба серця, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
25. Інфаркт міокарда, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
26. Порушення серцевого ритму і провідності, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
27. Міокардит, ендокардит і перикардит, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика.
28. Ревматизм (гостра ревматична гарячка), етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
29. Придбані вади серця: комбіновані мітральні та аортальні вади, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
30. Ревматоїдний артрит, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;

31. Деформуючий остеоартроз, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
32. Подагра, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
33. Системний червоний вовчак., етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
34. Функціональні езофагальні розлади, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
35. Гастроезофагеальна рефлюксна хвороба, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
36. Функціональна диспепсія, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
37. Хронічні гастрити, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
38. Пептична виразка шлунка, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
39. Пептична виразка дванадцятипалої кишки, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
40. Синдром подразненого кишечника, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
41. Хронічний коліт, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
42. Хронічні неспецифічні захворювання кишечника, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
43. Функціональні біліарні розлади, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
44. Хронічний холецистит, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
45. Хронічні вірусні гепатити, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
46. Алкогольна хвороба печінки, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
47. Неалкогольний стеатоз і стеатогепатит, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
48. Цироз печінки, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
49. Хронічний панкреатит, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика;
50. Жовчнокам'яна хвороба, етіопатогенез, класифікація, клінічні прояви, лікувальна тактика.
51. Подагра: позасуглобові прояви, лікувальна тактика.
52. Загострення бронхіальної астми: причини, клінічні прояви, лікувальна тактика на догоспітальному етапі.
53. Функціональні розлади жовчовивідних шляхів.

54. Гостра ревматична лихоманка: етіопатогенез, клініка, лікувальна тактика.
55. Ускладнення цукрового діабету, клінічні прояви, лікувальна тактика.
56. Кропив'янка, етіологія, патогенез, клініка, диференційна діагностика, лікувальна тактика, профілактика.
57. набряк Квінке: етіопатогенез, клініка, лікувальна тактика, профілактика.
58. Жовчнокам'яна хвороба: клінічні прояви, лікувальна тактика на догоспітальному етапі.
59. Надшлуночкові порушення серцевого ритму, причини, діагностика, лікувальна тактика.
60. Шлуночкові порушення серцевого ритму, причини, діагностика, лікувальна тактика.
61. Сечовий синдром при захворюваннях нирок, діагностичне значення.
62. Залізодефіцитна анемія: причини, клінічні прояви, лікувальна тактика.
63. Геморагічні діатези: етіопатогенез, клініка, діагностика, лікувальна тактика.
64. Лімфогранулематоз: етіопатогенез, клініка, діагностика, лікувальна тактика.
65. Суглобовий синдром при ревматичних захворюваннях, діагностичне значення.
66. Ревматоїдний артрит: етіопатогенез, клініка, діагностика, лікувальна тактика.
67. Гострий подагричний артрит: етіопатогенез, клінічні прояви, діагностика, лікувальна тактика.
68. Позашкірні прояви нсоріазу: клініка, лікувальна тактика.
69. Гострий коронарний синдром: діагностика, клінічні прояви, лікувальна тактика на догоспітальному етапі.
70. Хронічна серцева недостатність: етіопатогенез, класифікація, клініка, лікувальна тактика на догоспітальному етапі.
71. Ускладнення ХОЗЛ: причини, клінічні прояви, лікувальна тактика.
72. Хронічна ниркова недостатність: етіопатогенез, клініка, діагностика, лікувальна тактика.
73. Гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба (ГЕРХ): етіопатогенез, клініка, діагностика, лікувальна тактика.
74. Функціональні методи діагностики захворювань органів травлення.
75. Дієтотерапія при захворюваннях внутрішніх органів.
76. Напад стенокардії – невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
77. Добова рН-метрія стравоходу: показання, клінічне значення.

78. Правила вимірювання артеріального тиску. Класифікація АГ за показниками артеріального тиску.

79. Основні принципи антихелікобактерної терапії Нр-асоційованих кислотозалежних захворювань шлунково-кишкового тракту.

80. Атеросклероз: складові атерогенезу, ускладнення, принципи лікування, профілактика.

Розділ 2. Інфекційні хвороби

ЗНАТИ:

- етіологію, патогенез, клінічні прояви і ускладнення, сучасні методи діагностики, лікування та профілактики основних інфекційних захворювань;
- зміст та обсяг невідкладної медичної допомоги на догоспітальному етапі при інфекційних захворюваннях;
- методи інтенсивної терапії невідкладних станів при основних інфекційних захворюваннях;
- клініко-фармакологічні особливості основних груп медикаментозних препаратів для лікування хворих з інфекційною патологією;
- особливості допомоги при інфекційній патології в умовах
- модульний підхід до допомоги при інфекційній патології, ґрунтований на заздалегідь визначених групах персоналу та обладнання для простоти управління і більшої гнучкості їхньої роботи;
- принципи формування діагнозів із урахуванням прийнятої в Україні термінології згідно Міжнародної класифікації хвороб ВООЗ X перегляду;
- організацію та основні принципи сортування інфекційних хворих при масовому надходженні в ЛЗ ЗС України 1-2 рівнів;
- організацію і проведення обстежень, освідчень, диспансеризації, диспансерного динамічного нагляду, санаторно-курортного відбору військовослужбовців з інфекційною патологією.

Нозологічні форми:

1. Дизентерія, епідеміологія, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікувальна тактика, профілактика;
2. Сальмонельози, епідеміологія, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікувальна тактика, профілактика;
3. Ботулізм, епідеміологія, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікувальна тактика, профілактика;
4. Черевний тиф, епідеміологія, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікувальна тактика, профілактика;
5. Ієрсиніоз, епідеміологія, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікувальна тактика, профілактика;
6. Холера, епідеміологія, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікувальна тактика, профілактика;
7. Вірусні гепатити А, епідеміологія, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікувальна тактика, профілактика;

8. Вірусний гепатит В і С, епідеміологія, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікувальна тактика, профілактика;
9. Гострі респіраторні вірусні інфекції, епідеміологія, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікувальна тактика, профілактика;
10. Менінгококова інфекція, епідеміологія, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікувальна тактика, профілактика;
11. Малярія, епідеміологія, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікувальна тактика, профілактика;
12. Скарлатина, епідеміологія, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікувальна тактика, профілактика;
13. Вітряна віспа, епідеміологія, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікувальна тактика, профілактика;
14. Епідемічний паротит, епідеміологія, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікувальна тактика, профілактика;
15. Ешерихіоз, епідеміологія, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікувальна тактика, профілактика;
16. Дифтерія, епідеміологія, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікувальна тактика, профілактика;
17. Грип, епідеміологія, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікувальна тактика, профілактика;
18. Ангіна, епідеміологія, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікувальна тактика, профілактика;
19. Сказ, епідеміологія, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікувальна тактика, профілактика;
20. Правець, епідеміологія, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікувальна тактика, профілактика;
21. Лептоспіроз, епідеміологія, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікувальна тактика, профілактика;
22. Сибірська виразка, епідеміологія, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікувальна тактика, профілактика;
23. Чума, епідеміологія, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікувальна тактика, профілактика;
24. Туберкульоз (легенева форма): етіопатогенез, діагностика, клінічні прояви, профілактика.
25. Позалегеневий туберкульоз: етіопатогенез, діагностика, клінічні прояви, профілактика.
26. Гельмінтози: класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікувальна тактика, профілактика.

Розділ 3. Нервові хвороби

ЗНАТИ:

- семіотику і топічну діагностику уражень головного, спинного мозку та периферійних нервів;
- методи обстеження неврологічного хворого лікарем загальної практики;
- етіологію, патогенез, симптоматику, клініку, лікування, профілактику неврологічних захворювань і уражень нервової системи в мирний і воєнний час;
- основні синдроми ураження нервової системи при соматичних та ендокринних захворюваннях.

Питання, нозологічні форми:

1. Синдромологія уражень нервової системи. Топічна діагностика.
2. Захворювання периферійного відділу нервової системи.
3. Судинні хвороби нервової системи.
4. Інфекційно-запальні та демієлінізуючі хвороби нервової системи.
5. Дегенеративні захворювання нервової системи.
6. Травми та наслідки травм нервової системи.
7. Новоутворення нервової системи.
8. Епілепсія та епілептичні синдроми.
9. Міастенія і міастенічні синдроми.
10. Спадкові захворювання нервової системи.
11. Ураження нервової системи при соматичних та ендокринних захворюваннях.

Розділ 4. Психологічне і психічне здоров'я

ЗНАТИ:

- етіологію, патогенез, клінічні прояви і ускладнення, сучасні методи діагностики, лікування та профілактики основних типових форм психічних захворювань та психопатологічних;
- методи інтенсивної терапії невідкладних станів при основних захворюваннях в психіатрії;
- клініко-фармакологічні особливості основних груп медикаментозних препаратів для лікування хворих з психопатологічними розладами;
- принципи формування діагнозів з урахуванням прийнятої в Україні термінології згідно Міжнародної класифікації хвороб ВООЗ X перегляду, та ознайомлення з нововведеннями й особливостями в МКХ XI перегляду;

Питання, нозологічні форми:

1. Загальні питання психіатрії. Клінічна психіатрія в практиці лікаря загальної практики.
2. Шизофренія.
3. Афективні розлади.
4. Клінічна психіатрія в практиці лікаря загальної практики.
5. Психічні розлади при судинних захворюваннях мозку, переважно екзогенно-органічного походження.

6. Проблема межових станів. Психогенії та неврози. Психосоматичні розлади.
7. -розлади особистості.
8. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання алкоголю, психоактивних речовин.
9. Психічні розлади при соматичних захворюваннях. Соматопсихічні розлади.
10. Бойова психічна травма.

Розділ 5. Амбулаторно-поліклінічна хірургія, травматологія, урологія, офтальмологія, онкологія.

ЗНАТИ:

- основні принципи організації амбулаторно-поліклінічної хірургічної допомоги;
- клінічні прояви, діагностику та диференційну діагностику найбільш частих станів і захворювань дорослих і дітей, які потребують хірургічного лікування: гострий живіт (апендицит, защемлена кила, гострий холецистит, ускладнена виразка ШКТ, обструкція ШКТ, дивертикуліт, ішемічний коліт, гострий панкреатит); тромбози і тромбоемболії, обструкція дихальних шляхів, гемоторакс, пневмоторакс; травми грудної клітки, голови, живота, кінцівок; зовнішні і внутрішні кровотечі;
- особливості обстеження постраждалих з хірургічною патологією;
- клініку, діагностику, принципи невідкладної допомоги і лікування найбільш поширеною амбулаторною хірургічною патологією;
- методики і препарати для різних методів анестезії, шляхи введення;
- алгоритм первинної хірургічної обробки ран, методи ушивання ран, профілактику інфекції;
- правила асептики і антисептики при проведенні амбулаторних хірургічних маніпуляцій;
- алгоритм реабілітації пацієнтів після хірургічних втручань на дому та амбулаторно;
- діагностику та амбулаторне лікування фурункульозу, гідраденіту, карбункулу, бешихи;
- клінічні прояви та методи діагностики, профілактики і лікування абдомінальних, пахових, діафрагмальних кил;
- клінічні прояви, діагностику та диференційну діагностику, методи лікування захворювань анальної зони (геморой, анальна тріщина, парапроктит);
- клінічні прояви, фактори ризику, діагностику та методи лікування варикозної хвороби нижніх кінцівок та її ускладнень;
- перелік операційних втручань, які можливо виконувати в умовах хірургічного відділення поліклініки та медичного пункту військової частини;
- основні симптоми і синдроми при хворобах вуха (оталгія, порушення слуху, шум у вухах, виділення з вуха, закладеність у вухах, сірчана пробка, запаморочення, отосклероз, глухота, пресбіакузис; захворювання

зовнішнього вуха та слухового проходу, захворювання середнього вуха; тубоотит внутрішнього вуха), диференційний діагноз, маршрут пацієнта.

- основні симптоми і синдроми при захворюваннях горла і носа (гострий і хронічний фарингіт, ларингіт, трахеїт; тонзиліт, гіпертрофія мигдаликів/ аденоїдів; риніт; синусит; аденоїдит; захворювання зовнішнього носа); методи обстеження, диференційний діагноз, маршрут пацієнта.

- клінічні прояви, алгоритм надання невідкладної допомоги, маршрут пацієнта при сторонніх тілах і травмах ЛОР-органів, опіках, акустичній травмі вуха, перфорації барабанної перетинки, гострому отиті, кровотечі з ЛОР-органів, гострій асфіксії, набряку гортані, стенозі гортані.

- показання до направлення на консультацію вузьких спеціалістів, спеціальні методи обстеження ЛОР- органів.

- симптоматику, алгоритм обстеження та маршрут пацієнта із новоутвореннями ЛОР-органів.

- особливості захворювань ЛОР- органів у дітей раннього віку, їх діагностику та маршрут пацієнта.

- основи організації онкологічної допомоги дорослому і дитячому населенню;

- епідеміологію основних онкологічних захворювань;

- сучасні погляди на етіологію пухлин, морфологічні прояви передпухлинних процесів, морфологічну класифікацію пухлин, механізми канцерогенезу на рівні клітини, органу, організму;

- основні сучасні методи дослідження в онкології, показання і проти показання до їх застосування;

- сучасні принципи лікування злоякісних пухлин, принципи лікування, інтенсивну терапію невідкладних станів в онкології;

- основи організації диспансерного нагляду за хворими, сучасні методи скринінгу, форми і методи санітарно-просвітньої роботи;

- порядок ведення і маршрут пацієнтів із найбільш поширеними гострими та хронічними станами і хворобами нирок і сечовивідних шляхів: інфекціями сечовивідних шляхів (цистит, уретрит, пієлонефрит), тубулоінтерстиціальним нефритом, гломерулонефритом/нефрозом, сечокам'яною хворобою, нефропатіями (діабетичною, гіпертензивною, уратною, мієломною, при амілоїдозі та ін.), хронічною хворобою нирок, гострим ураженням нирок.

- клініку, діагностику, принципи невідкладної допомоги і лікування найбільш поширених пошкоджень і захворювань органів сечостатевої системи;

- основні методи і засоби, які використовуються при лікуванні пошкоджень і захворювань органів сечостатевої системи;

- основні принципи консервативного лікування патології органів сечостатевої системи;

- клінічні прояви, класифікації, методи діагностики, алгоритми надання невідкладної та первинної медичної допомоги та маршрут пацієнтів різного віку із переломами кісток (кінцівок, плечового поясу, хребта, таза, черепа, ребер).

- клінічні прояви, методи діагностики, алгоритми надання невідкладної та первинної медичної допомоги, маршрут пацієнтів із вивихами/ підвивихами, ушкодженнями/ дислокацією колінного, плечового, ліктьового, гомілково-надп'яtkового та ін. суглобів.

- механізми розвитку, класифікацію, діагностику, профілактику ускладнень, алгоритми обстеження і невідкладної допомоги при травмах грудної клітки, черевної порожнини, тазових органів; черепно-мозковій травмі.

- клінічні прояви, фактори ризику, класифікації, методи діагностики, алгоритми ведення пацієнтів із вродженими вадами розвитку (кривошия, клишоногість, дисплазія кульшових суглобів), порушеннями постави, плоскостопістю.

- систему та алгоритм визначення працездатності та реабілітації пацієнтів після травм, протезування.

- переломи верхніх та нижніх кінцівок, кісток таза. Вивихи.

Питання, нозологічні форми:

1. Перфоративна виразка шлунка і дванадцятипалої кишки, етіопатогенез, клініка, диференційна діагностика, лікувальна тактика, невідкладна допомога;

2. Шлунково-кишкова кровотеча, причини виразкової і невиразкової кровотечі, діагностика і диференційна діагностика, лікувальна тактика, невідкладна допомога;

3. Гострий апендицит, етіопатогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, ускладнення, лікувальна тактика;

4. Гостра непрохідність кишечника - етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, перша допомога, лікувальна тактика;

5. Гострий холецистит, етіологія, патогенез, класифікація, клініка і діагностика, диференційна діагностика, ускладнення, лікувальна тактика;

6. Гострий панкреатит, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, ускладнення, невідкладна допомога;

7. Кила, причини, класифікація, ускладнення, лікувальна тактика;

8. Варикозна хвороба нижніх кінцівок, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, ускладнення, лікувальна тактика;

9. Ендартеріт, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, ускладнення, лікувальна тактика;

10. Фурункул, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування;

11. Карбункул, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування;

12. Панарицій, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування

13. Флегмона, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування

14. Остеомієліт, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування

15. Диференційна діагностика синдрому гострого живота
16. Транспортна іммобілізація при переломах кісток нижніх кінцівок.
17. Транспортна іммобілізація при переломах кісток верхніх кінцівок.
18. Транспортна іммобілізація при ушкодженнях кісток тазу.
19. Гостра кишкова непрохідність механічна: етіопатогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, лікувальна тактика.
20. Опіки: класифікація, клінічні прояви, невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
21. Обмороження: класифікація, клінічні прояви, невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
22. Геморой: класифікація, етіопатогенез, діагностика, клініка, ускладнення, лікувальна тактика.
23. Захворювання вуха. Основи аудіології та сурдології.
24. Захворювання носа і приносових пазух.
25. Захворювання глотки, гортані, трахеї, бронхів, стравоходу.
26. Спеціальні захворювання лор - органів (інфекційні гранульоми).
Пухлини лор – органів.
27. Травми, сторонні тіла та невідкладна допомога в отоларингології.
Основи пластичної та відновної хірургії.
28. Принципи діагностики злоякісних пухлин та лікування злоякісних пухлин.
29. Злоякісні новоутворення органів грудної порожнини.
30. Злоякісні новоутворення органів шлунково-кишкового тракту.
31. Злоякісні новоутворення сечостатевого органів.

Розділ 6. Педіатрія

ЗНАТИ:

- етіологію, патогенез, клінічні прояви і ускладнення, сучасні методи діагностики, лікування та профілактики основних захворювань, що виникають в дитячому віці;
- клініко-фармакологічні особливості основних груп медикаментозних препаратів що застосовуються в педіатричній практиці для дітей різного віку;
- поділ медичних закладів на категорії можливостей реагування щодо педіатричної допомоги (ролі 1-4), які визначаються за обов'язковими наявними у них клінічними силами та засобами;
- принципи формування діагнозів із урахуванням прийнятої в Україні термінології згідно Міжнародної класифікації хвороб ВООЗ X перегляду;

Питання та нозологічні форми:

1. Анатомо-фізіологічні особливості дітей неонатального періоду;
2. Виходжування недоношених новонароджених, особливості вигодовування доношених і недоношених немовлят;
3. Анатомо-фізіологічні особливості дітей раннього віку, фізичний та нервово-психічний розвиток дитини до року;

4. Природне, змішане та штучне вигодовування, термін введення прикорму, гіпогалактія, лікування;
5. Рахіт, етіопатогенез, діагностика, клініка, лікування, профілактика. Диференційна діагностика із рахітоподібними захворюваннями. Спазмофілія. Надання невідкладної допомоги при судомах у дітей;
6. Клінічна характеристика лімфатико-гіпопластичного, ексудативно-катарального та нервово-артритичного діатезів у дітей, діагностика, лікування;
7. Токсикоз з ексикозом у дітей, надання невідкладної допомоги, особливості інфузійної терапії при ексикозі;
8. Гіпотрофія: етіологія, патогенез, клінічні особливості, лікування;
9. Хвороба Дауна, гемофілія, адреногенітальний синдром, хромосомна патологія, роль медико-генетичного консультування;
10. Гострий бронхіт, пневмонія у дітей, етіопатогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика;
11. Бронхіальна астма у дітей, етіопатогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика;
12. Ревматизм у дітей, етіопатогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика;
13. Функціональні захворювання шлунку та кишечника у дітей, етіопатогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика;
14. Хронічний гастродуоденіт, виразкова хвороба у дітей, етіопатогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика;
15. Хвороби печінки та жовчовивідних шляхів у дітей, етіопатогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика;
16. Гострий та хронічний пієлонефрит у дітей, етіопатогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування та профілактика;
17. Гострий та хронічний гломерулонефрит, етіопатогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика;
18. Цукровий діабет у дітей, етіопатогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика;

Розділ 7. Дерматовенерологія

ЗНАТИ:

- анатомію і фізіологію шкіри та її придатків у людей різного віку та при патології;
- диференційну діагностику при шкірній висипці (еритематозна, геморагічна, везикуло-бульозна), свербіжну шкіри, порушеннях пігментації;
- діагностику, принципи лікування і маршрут пацієнта із хронічними захворюваннями шкіри (псоріаз, екзема, дерматит, atopічний дерматит) ;
- диференційну діагностику, амбулаторне лікування, маршрут пацієнта із інфекційними та паразитарними захворюваннями шкіри (піодермія, акне, розацеа, фурункул, карбункул, свищ; попрілість; дерматит) ;
- диференційну діагностику, амбулаторне лікування і маршрут пацієнта із новоутвореннями шкіри і підшкірної клітковини (молюск, міліа,

акрохондроз, папілома, шкірний ріг, мозоль, себорейний кератоз, ліпома, гемангіома та інші). диференційну діагностику, фактори ризику, профілактику, принципи лікування, маршрут пацієнта із передраковими станами (кератоакантома, меланома *in situ*);

- диференційну діагностику, фактори ризику, профілактику, принципи лікування злоякісної меланоми. 14.8 Знати диференційну діагностику, принципи лікування, маршрут пацієнтів із проблемами волосся, нігтів;

- нормативні документи з питань профілактики венеричних захворювань, класифікацію, профілактику та амбулаторне лікування, маршрут пацієнта із венеричним захворюванням;

- сучасні медикаментозні і немедикаментозні засоби, що застосовують для лікування дерматологічних захворювань, хвороб нігтів і волосся.

Нозологічні форми:

1. Піодермії, етіологія, патогенез, клініка, лабораторна діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика;

2. Дерматозоозни (короста, вошність, демодекоз), етіологія, патогенез, клініка, лабораторна діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика;

3. Мікози, етіологія, патогенез, клініка, лабораторна діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика;

4. Псоріаз, етіологія, патогенез, клініка, лабораторна діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика;

5. Дерматити, етіологія, патогенез, клініка, лабораторна діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика;

6. Екзема, етіологія, патогенез, клініка, лабораторна діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика;

7. Кропивниця, набряк Квінке, етіологія, патогенез, клініка, лабораторна діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика;

8. Пухиристі дерматози, етіологія, патогенез, клініка, лабораторна діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика;

9. Передрак та пухлини шкіри, етіологія, патогенез, клініка, лабораторна діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика;

10. Лишаї, етіологія, патогенез, клініка, лабораторна діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика;

11. Туберкульоз шкіри, етіологія, патогенез, клініка, лабораторна діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика;

12. Сифіліс, етіологія, патогенез, клініка, лабораторна діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика;

13. Гонорея, етіологія, патогенез, клініка, лабораторна діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика.

14. Сифіліс: клінічні прояви первинного періоду, лікувальна тактика.

15. Сифіліс: клінічні прояви вторинного періоду, лікувальна тактика.

16. Сифіліс: клінічні прояви третинного періоду, лікувальна тактика.

17. Стафілодермії: етіопатогенез, клінічні прояви, лікувальна тактика, профілактика.
18. Стрептодермії: етіопатогенез, клінічні прояви, лікувальна тактика, профілактика.
19. Дерматозоонози (короста): етіопатогенез, клінічні прояви, лікувальна тактика, профілактика.
20. Дерматозоонози (педикульоз): етіопатогенез, клінічні прояви, лікувальна тактика, профілактика.
21. Дерматозоонози (демодекоз): етіопатогенез, клінічні прояви, лікувальна тактика, профілактика.
22. Оніхомікози: етіопатогенез, клінічні прояви, лікувальна тактика, профілактика.
23. Дерматомикози: етіопатогенез, клінічні прояви, лікувальна тактика, профілактика.
24. Токсикодермії: етіопатогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика.

Розділ 8. Фтизіатрія

ЗНАТИ:

- основні законодавства з охорони здоров'я та директивні документи, які визначають діяльність органів і установ по охороні здоров'я, правові питання;
- передумови ліквідації туберкульозу, як поширеного захворювання;
- організацію протиепідемічних заходів при туберкульозі;
- збудника туберкульозу, його біологічні властивості, засоби виявлення та культивуації;
- епідеміологію, патогенез і патоморфологію туберкульозу;
- імунітет при туберкульозі;
- організацію та методи своєчасного виявлення туберкульозу;
- методи клінічного, рентгенологічного, лабораторного та функціонального обстеження хворих при туберкульозі;
- методику туберкулінодіагностики;
- ускладнення туберкульозу органів дихання, заходи з їх запобігання та лікування;
- клініку та принципи діагностики позалегеневих форм туберкульозу: абдомінального, сечостатевої системи, кісток та суглобів, периферичних лімфатичних вузлів, нервової системи і мозкових оболонок, шкіри та підшкірної клітковини, очей та інших органів;
- принципи хіміотерапії, класифікацію, характеристику, механізм дії протитуберкульозних хіміопрепаратів, побічні реакції, заходи їх профілактики

Питання, нозологічні форми

- організація боротьби з туберкульозом.
- виявлення та діагностика туберкульозу органів дихання. Методи обстеження хворих.

- туберкульоз органів дихання у військовослужбовців та його диференційна діагностика.
- туберкульоз легень та позалегеневий туберкульоз.
- вогнищевий туберкульоз.
- інфільтративний туберкульоз.
- дисемінований туберкульоз.
- фіброзно – кавернозний та циротичний туберкульоз.
- залишкові зміни після перенесеного туберкульозу.
- позалегеневий туберкульоз.

Розділ 9. Воєнно-польова терапія

ЗНАТИ:

- визначення, зміст, предмет, термінологію та методи дослідження військової терапії;
- особливості морфологічних змін, клінічного перебігу, діагностики та лікування сучасної бойової терапевтичної патології;
- організацію та методику медичного сортування поранених та хворих при їх масовому надходженні на етапи медичної евакуації;
- організацію надання терапевтичної допомоги при виникненні надзвичайних станів у мирний час;
  - найбільш поширених бойових, промислових та побутових токсичних речовин;
  - токсикологічні характеристики, класифікацію, механізм дії, клініку, надання невідкладної допомоги, етапне лікування уражених токсичними технічними речовинами;
  - токсикологічні властивості, механізм дії, клініку, надання невідкладної допомоги та лікування побутовими токсичними речовинами;
  - теоретичні основи впливу радіації на біологічні об'єкти, основні принципи радіобіології, відмінності біологічного впливу різних видів випромінювання;
  - гостру променевою хворобу, патогенез, клініку, стадійність, особливості клінічного перебігу від характеру опромінення, сортування, надання невідкладної допомоги та лікування на етапах медичної евакуації;
  - хронічну променевою хворобу, патогенез, клініку, лікування, профілактику її виникнення;
  - організацію надання терапевтичної допомоги при аваріях на підприємствах атомної промисловості. Вплив малих доз радіації на організм людини.

Питання, нозологічні форми

1. Основні принципи медичного сортування уражених та хворих на етапах медичної евакуації.
2. Етапи медичної евакуації. Обсяг надання медичної допомоги на етапах евакуації.

3. Посттравматична терапевтична патологія, захворювання внутрішніх органів при бойовій травмі. Основні симптоми та синдроми, що свідчать про терапевтичну патологію при бойовій травмі.

4. Синдром тривалого стиснення. Основні принципи надання допомоги та лікування на етапах медичної евакуації.

5. Поняття про бойову психологічну травму. Посттравматичний стресовий розлад. Основні принципи надання допомоги, лікування та реабілітації.

6. Ураження у воєнний та мирний час. обумовлене дією зовнішніх чинників та факторів навколишнього середовища.

7. Основні поняття про іонізуюче випромінювання та його біологічну дію. Види радіаційних уражень.

8. Гостра променева хвороба: етіологія, патогенез, класифікація. Клінічні форми гострої променевої хвороби. Поняття про променеву травму: визначення, основні клінічні прояви, принципи діагностики та лікування.

9. Кістково-мозкова форма гострої променевої хвороби, ступені тяжкості, принципи діагностики та лікування.

10. Кишкова форма гострої променевої хвороби, ступені тяжкості, принципи діагностики та лікування.

11. Токсемічна форма гострої променевої хвороби, ступені тяжкості, принципи діагностики та лікування.

12. Церебральна форма гострої променевої хвороби, ступені тяжкості, принципи діагностики та лікування.

13. Основні клінічні синдроми гострої променевої хвороби та її окремих клінічних форм.

14. Лікування хворих з гострою променевою хворобою на етапах евакуації.

15. Хронічна променева хвороба: етіологія, патогенез, клінічна картина, принципи лікування хронічної променевої хвороби.

16. Класифікація та загальна характеристика отруйних речовин. Основні принципи діагностики уражень отруйними речовинами.

17. Принципи антидотної терапії при ураженнях отруйними речовинами, надання медичної допомоги та лікування при ураженні отруйними речовинами на етапах медичної евакуації.

18. Опікова хвороба: визначення, класифікація, патогенез основних клінічних проявів, критерії визначення прогнозу при опіковій хворобі, методи визначення площі опіків та формулювання діагнозу опікової хвороби.

19. Опіки дихальних шляхів: основні принципи діагностики, надання допомоги та лікування на етапах евакуації.

Розділ 10. Воєнно-польова хірургія

ЗНАТИ:

- організацію і зміст хірургічної допомоги пораненим на війні.
- сучасну бойову хірургічну травму.

- надання первинної медичної допомоги при травматичному шоці, опіковій травмі, холодовій травмі, травмі черепа і головного мозку, травмі хребта і спинного мозку, грудної клітки, живота, тазу і тазових органів, травм кінцівок. Пошкоджені магістральних судин Транспортна іммобілізація.

- поняття бойової хірургічної травми. Структура бойової хірургічної травми. Класифікація бойової хірургічної травми. Балістична і морфологічна характеристика вогнепальної рани. Зони ранового каналу. Мікробне забруднення рани: первинне і вторинне. Мікрофлора рани і ранова інфекція.

Питання, нозологічні форми:

1. Первинна хірургічна обробка рани. Визначення поняття. Сучасні погляди на зміст хірургічної обробки. Показання і протипоказання.

2. Загальні положення і визначення травматичного шоку. Фактори, що впливають на частоту і тяжкість травматичного шоку. Класифікація травматичного шоку. Термінальні стани. Достовірні ознаки клінічної і біологічної смерті.

3. Медична допомога на етапі медичної евакуації потерпілим з холодовою травмою. Особливості надання медичної допомоги та інфузійної терапії в залежності від клінічних форм і періодів відморожень. Сучасні методи лікування відморожень. Профілактика холодової травми.

4. Класифікація і особливості патогенезу бойових травм черепа і головного мозку. Клініка та діагностика бойових травм черепа та головного мозку. Струс головного мозку. Забій (контузія) головного мозку. Дифузне аксональне ушкодження. Здавлення (компресія) мозку. Медична допомога на етапі медичної евакуації. Сортування поранених з бойовою травмою черепа і головного мозку.

5. Загальна характеристика, класифікація і особливості патогенезу бойових травм хребта і спинного мозку у військовій та мирній час. Клініка та діагностика бойових травм хребта і спинного мозку. Струс спинного мозку. Забій спинного мозку. Компресія спинного мозку. Вогнепальні поранення хребта і спинного мозку. Оцінка тяжкості бойових травм хребта і спинного мозку.

6. Класифікація і особливості патогенезу бойових травм грудної клітки. Основні патогенетичні ланки дихально-циркуляторних розладів.

7. Пневмоторакс і гемоторакс, класифікація, клініка і діагностика. Синдром напруженого пневмотораксу. Синдром внутрішньоплевральної кровотечі.

8. Симптомокомплекс переломів ребер без порушення і з порушенням каркасності грудей, з пошкодженням органів грудей. "Реберний клапан", його різновиди.

9. Класифікація і особливості патогенезу бойових травм живота. Особливості клінічної картини при пораненнях і травмах різних органів живота (селезінки, печінки, підшлункової залози, дванадцятипалої кишки, товстої кишки).

10. Неінвазійні методи діагностики травм та поранень живота та органів черевної порожнини: ультразвукове дослідження, комп'ютерна томографія. Принципи досліджень та інтерпретація результатів.

11. Класифікація і особливості патогенезу бойових травм таза і тазових органів. Клініка та діагностика бойових ушкоджень таза і тазових органів. Неінвазійні методи діагностики травм та поранень таза і тазових органів: ультразвукове дослідження, рентгенографія, комп'ютерна томографія. Принципи досліджень та інтерпретація результатів.

12. Класифікація і особливості патогенезу бойових травм кінцівок. Мінно-вибухова травма кінцівок. Клініка та діагностика бойових ушкоджень кінцівок. Методи діагностики травм та поранень кінцівок.

Розділ 11. Догоспітальна невідкладна медична допомога та початкова стабілізація пацієнтів.

ЗНАТИ:

- етіологію, патогенез, клінічні прояви типових форм невідкладних станів;
- проведення диференціальної діагностики, профілактики та лікування;
- різноманітні клінічні варіанти і ускладнення найбільш розповсюджених захворювань у клініці невідкладних станів.
- особливості зміни гомеостазу у постраждалих з різними видами шоку;
- особливості організації невідкладної медичної допомоги пораненим та хворим на догоспітальному етапі;
- принципи обстеження та надання невідкладної медичної допомоги пораненим та хворим на догоспітальному етапі;
- принципи сортування поранених та хворих на догоспітальному етапі;
- принципи надання невідкладної медичної допомоги пораненим та хворим у стані шоку на догоспітальному етапі;
- особливості невідкладної медичної допомоги та лікувальну тактику при ушкодженнях, спричинених дією низької та високої температур, утопленні, ураженні електричним струмом;
- техніку серцево-легеневої реанімації (первинний реанімаційний комплекс) з використанням автоматичного зовнішнього дефібрилятора на догоспітальному етапі.

Питання і нозологічні форми:

1. Зовнішня кровотеча, причини, невідкладна допомога, подальша тактика;
2. Внутрішня кровотеча, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
3. Гостре порушення коронарного кровообігу, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;

4. Гостра судинна недостатність, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
5. Гостра серцева недостатність, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
6. Гіпертонічний криз, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
7. Тиреотоксичний криз, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
8. Гостре порушення серцевого ритму, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
9. Напад бронхіальної астми, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
10. Баротравма легень, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
11. Спонтанний пневмоторакс, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
12. Гострий апендицит, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
13. Гострий холецистит, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
14. Жовчна коліка, холедохолітіаз, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
15. Перфоративна виразка шлунка та ДПК, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
16. Защемлена грижа, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
17. Гостра кишкова непрохідність, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
18. Кишково-шлункова кровотеча, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
19. Гострий перитоніт, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
20. Гострий панкреатит, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
21. Парафімоз, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
22. Перекрут яєчка, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
23. Ниркова еклампсія, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
24. Гострий розлад мозкового кровообігу, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
25. Динамічні порушення мозкового кровообігу, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;

26. Геморагічний інсульт, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
27. Ішемічний інсульт, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
28. Субарахноїдальний крововилив, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
29. Судомні синдроми, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
30. Гостре психомоторне збудження, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
31. Гостра психомоторна загальмованість, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
32. Механічна асфіксія, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
33. Тепловий і сонячний удар, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
34. Загальне переохолодження (замерзання), діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
35. Втоплення, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
36. Гострий іридоцикліт, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
37. Гострий напад глаукоми, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
38. Гострий кон'юнктивіт, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
39. Чужорідне тіло кон'юнктиви, рогівки, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
40. Ушкодження очного яблука, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
41. Контузія ока, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
42. Опіки очей хімічні і термічні, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
43. Травма носа і його додатковий назух, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
44. Пошкодження носоглотки і глотки, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
45. Травматичні пошкодження гортані і трахеї, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
46. Механічні травми вуха, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
47. Вібро-, баро-, акутравма, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
48. Чужорідне тіло в носовій порожнині і слуховому проході, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;

49. Чужорідне тіло глотки, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
50. Ботулізм, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
51. Гострий гастроентерит, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
52. Менінгококова інфекція, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
53. Гіпертермічний синдром у дітей, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
54. Судомний синдром у дітей, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
55. Синдром дихальний недостатності у дітей, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
56. Токсикоз із зневоднюванням у дітей, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
57. Нейротоксикоз у дітей, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
58. Анафілактичний шок у дітей, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
59. Діабетична кома. Гіпоглікемічна кома, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
60. Гостра недостатність печінки (печінкова кома) , причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
61. Уремична кома, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
62. Гостра недостатність наднирників, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
63. Анафілактичний шок, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика;
64. Термінальні стани, причини, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика.
65. Геморагічний інсульт: етіопатогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікувальна тактика на догоспітальному етапі.
66. Ішемічний інсульт: етіопатогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікувальна тактика на догоспітальному етапі.
67. Серцево-легенева реанімація (первинний реанімаційний комплекс) на догоспітальному етапі.
68. Техніка проведення штучної вентиляції легень.
69. Техніка проведення непрямого масажу серця.
70. Принципи діагностики та надання невідкладної допомоги при перегріванні.
71. Принципи діагностики та надання невідкладної допомоги при переохолодженні.
72. Принципи діагностики та надання невідкладної допомоги при ураженні електричним струмом.

73.Принципи діагностики та надання невідкладної допомоги при утопленні.

74.Термінальні стани. Передагонія, агонія, клінічна смерть. Діагностика раптової коронарної смерті. Причини, симптоми, лікувальні заходи. Масаж серця, методика проведення, показники ефективності.

ЛІТЕРАТУРА

Основна (базова):

1. Профілактичні заходи в практиці лікарів “загальної практики – сімейної медицини”. частина II: навчальний посібник для лікарів-інтернів і лікарів-слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти МОЗ України / В.І. Кривенко та ін. Запоріжжя: АА Тандем, 2017. 260 с. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/6832/1/%d0%9f%d1%80%d0%be%d1%84%d1%96%d0%bb%d0%b0%d0%ba%d1%82%d0%b8%d1%87%d0%bd%d1%96%2003062017.pdf>
2. Скринінг у первинній допомозі: клінічна настанова, заснована на доказах. ДЕЦ МОЗ України, НМАПО ім. П.Л.Шупика, ВГО «Українська асоціація сімейної медицини», 2018. 464 с. URL: https://dec.gov.ua/wp-content/uploads/images/dodatki/KN/2018_09_21_KN_scrinning.pdf
3. Загальна практика — сімейна медицина: у 3 книгах. Книга 1. Організація первинної медичної допомоги: підручник / Л.С. Бабінець, Л.В. Андріюк, В.І. Величко та ін. К.: ВСВ «Медицина», 2023. 448 с.
4. Ткачук І. М. Профілактика серцево-судинних захворювань у військовослужбовців: електронний посібник для лікарів. Київ: ТОВ «Друкарня «Бізнесполіграф», 2018. 91 с.
5. Про затвердження Методики диспансерного динамічного нагляду при основних захворюваннях та аналізу диспансеризації військовослужбовців Збройних Сил України»: наказ Директора департаменту охорони здоров'я МО України від 12 грудня 2006 р. № 113. 85 с.
6. Клінічне розуміння міжнародної класифікації первинної медичної допомоги ІСРС-2. Інформаційні матеріали для лікарів первинної медичної допомоги / Т.В. Буланов та ін. Київ, 2019. 60с.
7. Актуальні питання внутрішніх хвороб у практиці сімейного лікаря: навчальний посібник / Ю.В. Вороненко, О.Г. Шекера, Л.В. Хімїон та ін.; Київ: Заславський О.Ю., 2016. 600с. URL: Навчальний портал УВМА (<https://mcdl.mil.gov.ua/>)
8. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії. Аналізи. Нормативні показники. Трагування змін. За ред. Мостового Ю. М. Київ, Центр Державного земельного кадастру.2020.URL: <https://dspace.vnmu.edu.ua/123456789/4626>
9. Нефрологія: Національний підручник / За ред. Л. В. Пирого, Д. Д. Іванова. Київ, 2014. 314 с. URL: https://www.nephrology.kiev.ua/wp-content/uploads/2012/05/Ivanov_Nefrologiya.-
10. Бульда В.І., Дземан М.І., Родіонова І.О. Гематологічні захворювання в клінічній практиці: навчальний посібник. Київ, 2022. 196 с.
11. Гайдукова С.М. Гематологія і трансфузіологія: Підручник для мед університетів та лікарів. К.: Три крапки, 2001.
12. Онопрійчук Д. В., Малігонова А. І. Конспект із гастроентерології та гематології: навчальний посібник. Київ, 2022. 348 с.
13. Актуальні питання внутрішніх хвороб у практиці сімейного лікаря: навч.посіб. для лікарів-інтернів і лікарів – слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти/ Ю.В. Вороненко, О.Г. Шекера, Л.В. Хімїон та ін.; К., Вид-цьЗаславський О.Ю., 2016. 600 с

14. Бойчак М. П., Осьодло Г. В. Терапевтичні аспекти війни на сході України. Монографія. Київ: Видавництво Людмила, 2020. 320 с.
15. Екстренна медична допомога військовослужбовцям на догоспітальному етапі в умовах збройних конфліктів: Навчальний посібник. /Бадюк М.І., Ковида Д.В., Микита О.О., Козачок В. Ю., Серeda І. К., Швець А. В.; за ред. Бадюка М.І. К.: СПД Чалчинська Н.В., 2018. 204 с.
16. 30 невідкладних станів у терапії : Навчальний посібник / За ред. проф. Ю. М. Мостового. Київ : Центр ДЗК, 2017. 128 с. URL: https://dspace.vnmu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/997/30_%d0%9d%d0%95%d0%92%d0%86%d0%94%d0%9a%d0%9b%d0%90%d0%94%d0%9d%d0%98%d0%a5_%d0%a1%d0%a2%d0%90%d0%9d%d0%86%d0%92_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y
17. Ендокринологія: підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / [П.М. Боднар, Г.П. Михальчишин, Ю.І. Комісаренко та ін.]; за ред. Ю.І. Комісаренко, Г.П. Михальчишин. Вид 5-те, оновл. та доповн. Вінниця: Нова Книга, 2020. 536 с.
18. Еталони практичних навиків для лікарів загальної практики - сімейної медицини: навчально-методичний посібник / Під ред. академіка НАМН України, проф. Вороненка Ю.В., проф. Лисенка Г.І. К. 2013. 624с.
19. Пропедевтика внутрішньої медицини : підручник / Ю. І. Децик та ін. ; за ред. О.Г. Яворського. 4-те видання, виправл. Та доповнене. К. : ВСВ «Медицина», 2016. С. 140-281.
20. Серцево-судинні захворювання. Класифікація, стандарти діагностики та лікування/За ред. В. М. Коваленка, М. І. Лутая, Ю. М. Сіренка, О. С. Сичова. 6-те видання, переробл. і доповн. Київ: Четверта хвиля, 2023. 384 с.
21. Бойчак М. П., Осьодло Г. В. Терапевтичні аспекти війни на сході України. Монографія. Київ: Видавництво Людмила, 2020. 320 с.
22. Ведення пацієнтів з гострою серцевою недостатністю в умовах лікувальних закладів Міністерства оборони України : методичні рекомендації / [Автори]; Київ : Видавництво Людмила, 2020. 64 с.
23. Воєнно-польова терапія : підручник. За ред. Г. В. Осьодло. Видання 2-е, відкорег. і доповн. Київ : СПД Чалчинська Н.В., 2022. 646 с.
24. Діагностика та лікування міокардиту. Рекомендації Всеукраїнської асоціації кардіологів України/ В. М. Коваленко та ін. Київ, 2023. 32 с.
25. Настанова та протокол «Гострий коронарний синдром без елевачії сегменту ST», Наказ МОЗ України №1957 від 15.09.21 URL: <https://www.dec.gov.ua/mtd/gostryj-koronarnyj-syndrom-bez-elevacziyi-segmenta-st/>
26. Проведення оцінки стану здоров'я військовослужбовців до та після участі у воєнних операціях (навчально-методичний посібник) / Г. В. Осьодло, та ін. К., 2020. 282 с. (С. 49-68).
27. Хімiон Л.В., Яценко О.Б., Данилюк С.В. Основи ревматології для лікарів загальної практики-сімейних лікарів. Методичні рекомендації. К, 2015. 180 с.
28. Актуальні питання внутрішніх хвороб у практиці сімейного лікаря: навчальний посібник / Ю.В. Вороненко, О.Г. Шекера, Л.В. Хімiон та ін.; Київ: Заславський О.Ю., 2016. 600с. URL:
29. Клінічна фармакологія та фармакотерапія в ревматології/ М.П. Красько, О.В. Крайдашенко, О.О. Кремзер, В.В. Красько. 2-ге вид., доопрац. та

- доп. Запоріжжя. 2015. 317 с. URL: http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/4773/1/KLINICHNA_FARMAKOLOGIYA_TA_FARMAKOTERAPIYA_V_REVMATOLOGIYI2.pdf
30. Ревматологія / під редакцією О.М.Біловола. Харків: Изд-во ХНМУ. 2018. 250 с. URL: http://repo.knmu.edu.ua/bitstream/123456789/22149/1/Посібник%20РЕВМАТОЛОГІЯ_2018.pdf
31. Захворювання органів травлення у сімейній медицині : навч. посіб. / Л.С. Бабінець, І.О. Боровик, Л.В. Андріюк. - К. : ВСВ «Медицина», 2021. — 328 с. ISBN 978-617-505-842-8
32. Гастроентерологія: підручник у 2-х томах/ За ред.. Харченко Н.В., Бабака О.Я. – 2-е вид., переробл., доповн. Кіровоград: Поліум, 2016. Т. 1. 488 с.
33. Гастроентерологія: підручник у 2-х томах/ За ред.. Харченко Н.В., Бабака О.Я. – 2-е вид., переробл., доповн. Кіровоград: Поліум, 2016. Т. 2. 432 с.
34. Класифікації захворювань органів травлення: довідник / О.Я. Бабак, О.А. Голубовська, Н.Б. Губергріц та ін.; за ред. Н.В. Харченко. Кіровоград: Поліум, 2015. 55 с. Режим доступу: https://ukrgastro.com.ua/wp-content/uploads/2015/12/ВСІ-КЛАСИФІКАЦІЇ_укр-1.pdf
35. Наказ Міністра оборони України № 402 14.08 січня 2008 р. Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу та медичний огляд у Збройних Силах України. К.: Варта, 2008. 448 с. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1109-08/print>.
36. Осьодло Г.В. Військово-прикладні аспекти сучасної гастроентерології: навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «Консоль», 2015. 388 с.
37. Осьодло Г.В. Практичні аспекти сучасної гастроентерології: навчальний посібник: серія військового лікаря. 2-е вид. перероб. і доп./ Г.В. Осьодло, М.М. Козачок, Т.В. Куц // За редакцією Г.В. Осьодло. К: СПД Чалчинська Н.В., 2016. 436 с.
38. Основи геронтології: навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів. Ч. 1-ша / І.П. Кайдашев, О.А. Борзих ; МОЗ України, МОН України, УМСА (Полтава). Полтава., 2011. 164 с.
39. Актуальні питання геронтології і геріатрії у практиці сімейного лікаря: навчальний посібник/Ю. В. Вороненко, О. Г. Шекера, Л. А. Стаднюк [та ін.]; за ред.: Ю. В. Вороненко, О. Г. Шекери, Л. А. Стаднюка; Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шупика, Інститут сімейної медицини. Київ: Заславський О. Ю., 2015. 528 с.
40. Геріатрична фармакологія: підручник /Л. С. Чекман, І. Ф. Беленічев, Н. О. Горчакова [та ін.]; Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, Запорізький державний медичний університет. Київ; Запоріжжя: ЗДМУ, 2015. 134 с.
41. Актуальні питання паліативної та хоспісної допомоги у практиці сімейного лікаря: навч. посібник для лікарів-інтернів і лікарів-слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти / Вороненко Ю.В., Шекера О.Г., Губський Ю.І. та ін. К.: Видавець Заславський О.Ю., 2015. 208 с.
42. Вороненко Ю В Шекера О Г Губський Ю І та ін Актуальні питання паліативної та хоспісної допомоги у практиці сімейного лікаря Навч посібник для лікарів інтернів і лікарів слухачів закладів факультеті в післядипломної освіти К Видавець Заславський О Ю 2015 208 с

43. Амбулаторна хірургія / Коржик Н.П., МIRONЮК О.М. – К.: Книга Плюс, 2010. – 264 с.
44. Бойчак М. П., Осьодло Г. В. Терапевтичні аспекти війни на сході України. Монографія. Київ: Видавництво Людмила, 2020. 320 с.
45. Воєнно-польова хірургія / за ред. Я.Л. Заруцького, В.Я. Білого. – К.: Фенікс, 2018. – 552.
46. Загальна хірургія : підручник для студ. вищих навч. закладів / за ред. проф.: Я.С. Березницького, М. П. Захараша, В.Г. Мішалова, В.О. Шідловського. Вінниця: Нова Книга, 2018. – 344 с.
47. Хімiон Л.В., Ященко О.Б., Данилюк С.В. Основи ревматології для лікарів загальної практики-сімейних лікарів. Методичні рекомендації. – К., 2015.- 180 с.
48. Строкань А.М., Шлапак І.П. Периферична регіонарна анестезія: Навчальний посібник для лікарів-інтернів і лікарів – слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти. – К.: (видавництво), 2014. – 142 с.
49. Воєнно-польова терапія: підручник / Г. В. Осьодло [та ін.] ; ред. А. В. Верба ; Укр. військ.-мед. акад. МО України, Військ.-мед. департамент. - Київ : Чалчинська Н.В., 2017. - 620 с.
50. Практичні навички з загального та спеціального догляду за хірургічними хворими / О. В. Лігоненко, І.О. Чорна, А.Б. Зубаха [та ін.]. – Полтава, 2016. – 327 с.
51. Бурянов О.А., Страфун С.С., Лакша А.М. та ін. Вогнепальні поранення кінцівок. – Київ. 2014. – 18 с.
52. Заруцький Я.Л. Оптимізація етапного хірургічного лікування поранених на основі метричної класифікації дефектів м'яких тканин / Я.Л.Заруцький, І.Б.Пліс, С.О.Король, А.О.Компанієць //Клінічна хірургія. - 2018. - №2 (85). - С.77-80.
53. Поворознюк В.В. Захворювання кістково-м'язової системи в людей різного віку (вибрані лекції, огляди, статті): У 4 т. – Київ. 2015., - 360 с.
54. Строкань А.М., Шлапак І.П. Периферична регіонарна анестезія: Навчальний посібник для лікарів-інтернів і лікарів – слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти. – К.: (видавництво), 2014. – 142 с.

Постанови, накази, клінічні протоколи

1. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги “Профілактика серцево-судинних захворювань”: наказ МОЗ України від 13.06.2016 № 564. URL: <http://mtd.dec.gov.ua/index.php/uk/reiestr-mtd/item/71-profilaktyka-sertsevosudynnykh-zakhvoriuvan>
2. Наказ МОЗ України від 11.02.2016 р. № 89. УНІФІКОВАНИЙ КЛІНІЧНИЙ ПРОТОКОЛ ВТОРИННОЇ (СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ) ТА ТРЕТИННОЇ (ВИСОКОСПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ) МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ЛІКУВАННЯ ПАЦІЄНТІВ З ХРОНІЧНОЮ ХВОРОБОЮ НИРОК V СТАДІЇ: СУДИННИЙ ДОСТУП У ХВОРИХ, ЯКІ ЛІКУЮТЬСЯ МЕТОДОМ ГЕМОДІАЛІЗУ https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2016_89_ykpm22.pdf

3. Наказ МОЗ України від 11.02.2016 р. № 89. УНІФІКОВАНИЙ КЛІНІЧНИЙ ПРОТОКОЛ ВТОРИННОЇ (СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ) ТА ТРЕТИННОЇ (ВИСОКОСПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ) МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ЛІКУВАННЯ ПАЦІЄНТІВ З ХРОНІЧНОЮ ХВОРОБОЮ НИРОК V СТАДІЇ З АНЕМІСІЮ https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2016_89_ukpmd31.pdf
4. Наказ МОЗ України від 11.02.2016 р. № 89. УНІФІКОВАНИЙ КЛІНІЧНИЙ ПРОТОКОЛ ВТОРИННОЇ (СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ) ТА ТРЕТИННОЇ (ВИСОКОСПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ) МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ЛІКУВАННЯ ПАЦІЄНТІВ З ХРОНІЧНОЮ ХВОРОБОЮ НИРОК V СТАДІЇ: ПРОФІЛАКТИКА, ДІАГНОСТИКА ТА ЛІКУВАННЯ СЕРЦЕВОСУДИННИХ ЗАХВОРЮВАНЬ https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2016_89_ukpmd32.pdf
5. Наказ МОЗ України від 11.02.2016 р. № 89. Уніфікований клінічний протокол вторинної (спеціалізованої) та третинної (високо спеціалізованої) медичної допомоги. Лікування пацієнтів з хронічною хворобою нирок V стадії: діагностика стану та корекція порушень фосфорно-кальцієвого обміну. URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2016_89_ukpmd23.pdf
6. Наказ МОЗ України від 02.12.2004 р. № 593 «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Нефрологія». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0593282-04#Text>
7. Гемофілія. Клінічна настанова заснована на доказах. 2016. 108с. https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/kn_gemof.pdf
8. Уніфікований клінічний протокол первинної та вторинної (спеціалізованої), медичної допомоги «Залізодефіцитна анемія»: наказ Міністерства охорони здоров'я України № 709 від 02.11.2015. 49 с. URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2015_709_ukpmd_zda.pdf
9. Уніфікований клінічний протокол первинної та вторинної (спеціалізованої), (високоспеціалізованої) медичної допомоги. «Множинна мієлома»: наказ Міністерства охорони здоров'я України № 710 від 02.11.2015 - 2015. 50 с. URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2015_710_ukpmd_mm.pdf
10. Уніфікований клінічний протокол первинної та вторинної (спеціалізованої), (високоспеціалізованої) медичної допомоги. «Неходжкінські лімфони і лімфома Ходжкіна»: наказ Міністерства охорони здоров'я України « 866 від 08 жовтня 2013 року 119 с. URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2013_866_ukpmd_limfomy.pdf
11. Уніфікований клінічний протокол первинної та вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги. «Хронічний мієлоїдний лейкоз»: наказ Міністерства охорони здоров'я України № 439 від 12.05.2016. 2016. 60 с. URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2015_711_ukpmd_hml.pdf
12. Уніфікований клінічний протокол первинної та вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги. «Хронічний лімфоїдний лейкоз»: наказ Міністерства охорони здоров'я України № 439 від 12.05.2016. 2016. 65 с. URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2016_439_ukpmd_hll.pdf
13. Наказ Міністра оборони України № 402 від 08 січня 2008 р. Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу та медичний

огляд у Збройних Силах України. К.: Варта, 2008. 448 с. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1109-08/print>.

14. Наказ Міністра оборони України від 14 вересня 2021 року УНІФІКОВАНИЙ КЛІНІЧНИЙ ПРОТОКОЛ ПЕРВИННОЇ, ВТОРИННОЇ (СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ) ТА ТРЕТИННОЇ (ВИСОКОСПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ) МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ «НЕЦУКРОВИЙ ДІАБЕТ» URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2021/09/2021_1946_ukpmd_diabet_necukr.pdf

15. Наказ Міністра оборони України від 3 березня 2023 року № 427 СТАНДАРТИ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ОЖИРІННЯ У ДОРΟΣЛИХ URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2023/03/smd_427_03032023.pdf

16. Наказ Міністра оборони України від 26 січня 2023 року № 151. УНІФІКОВАНИЙ КЛІНІЧНИЙ ПРОТОКОЛ ПЕРВИННОЇ, ЕКСТРЕНОЇ ТА СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ЦУКРОВИЙ ДІАБЕТ 1 ТИПУ У ДОРΟΣЛИХ URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2023/01/43348-dn_151_26012023_dod.pdf

17. Наказ Міністерства охорони здоров'я від 21 грудня 2012 року № 1118 УНІФІКОВАНИЙ КЛІНІЧНИЙ ПРОТОКОЛ ПЕРВИННОЇ ТА ВТОРИННОЇ (СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ) МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ЦУКРОВИЙ ДІАБЕТ 2 ТИПУ URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2012_1118ukpmd.pdf

18.

19. Наказ Міністерства охорони здоров'я від 27 червня 2013 року № 555. УНІФІКОВАНИЙ КЛІНІЧНИЙ ПРОТОКОЛ ПЕРВИННОЇ, ВТОРИННОЇ (СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ), ТРЕТИННОЇ (ВИСОКОСПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ) МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ТА МЕДИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ХРОНІЧНЕ ОБСТРУКТИВНЕ ЗАХВОРЮВАННЯ ЛЕГЕНІ URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2013_555hozl_ukpmd.pdf

20. Наказ Міністерства охорони здоров'я України 8 червня 2015 р. № 327 УНІФІКОВАНИЙ КЛІНІЧНИЙ ПРОТОКОЛ ПЕРВИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ КАШЕЛЬ У ДОРΟΣЛИХ URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2015_327ukpmd_kashel_dor.pdf

21. Наказ Міністерства охорони здоров'я України 21.06.2016 № 614 УНІФІКОВАНИЙ КЛІНІЧНИЙ ПРОТОКОЛ ЕКСТРЕНОЇ, ПЕРВИННОЇ, ВТОРИННОЇ (СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ) ТА ТРЕТИННОЇ (ВИСОКОСПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ) МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ЛЕГЕНЕВА ГІПЕРТЕНЗІЯ У ДОРΟΣЛИХ URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2016_614_ukpmd_leggipert_dor.pdf

22. Наказ Міністра оборони України № 402 від 08 січня 2008 р. Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу та медичний огляд у Збройних Силах України. К.: Варта, 2008. 448 с. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1109-08/print>.

23. ХРОНІЧНЕ ОБСТРУКТИВНЕ ЗАХВОРЮВАННЯ ЛЕГЕНЬ: КЛЮЧОВІ ПОЛОЖЕННЯ (GOLD 2017) (для лікарів сімейної медицини та загальної практики) / Ю.І. Фещенко та ін. 10 с. URL: <https://dspace.vnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/1403/%d0%a5%d0%9e%d0%97%d0%9b%20%d0%ba%d0%bb%d1%8e%d1%87%d0%be%d0%b2%d1%96%20%d0%bf%d0%be%d0%bb%d0%be%d0%b6%d0%b5%d0%bd%d0%bd%d1%8f%20GOLD%202017.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

24. Сучасні інструментальні методи дослідження в діагностиці захворювань органів дихання / Мостовой Ю. М. та ін. URL: <https://dspace.vnmu.edu.ua/handle/123456789/6195>
25. ЗМ 5. Додаткова література.
26. БРОНХІАЛЬНА АСТМА КЛІНІЧНА НАСТАНОВА, ЗАСНОВАНА НА ДОКАЗАХ. К, 2021 URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2021/12/2021_09_14_kn_ba.pdf
27. КАШЕЛЬ АДАПТОВАНА КЛІНІЧНА НАСТАНОВА, ЗАСНОВАНА НА ДОКАЗАХ 2015. https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2015_327akn_kashel.pdf
28. Наказ Міністра оборони України від 14.08.2008 № 402 “Про затвердження положення про військово-лікарську експертизу в Збройних силах України» URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1109-08> [останнє доповнення, Наказ МОЗ України №490 від 18.08.2023].
29. Артеріальна гіпертензія. Клінічна настанова (МОЗ України). 2017. URL: <https://dec.gov.ua/mtd/arterialna-gipertenziya/>
30. Настанова та протокол «Гострий коронарний синдром з елевацією сегменту ST», Наказ МОЗ України №1936 від 14.09.21 URL: <https://www.dec.gov.ua/mtd/gostryj-koronarnyj-syndrom-z-elevacziyeyu-segmenta-st/>
31. Настанова та протокол «Легенева гіпертензія», Наказ МОЗ України №614 від 21.06.16. URL: <https://www.dec.gov.ua/mtd/legeneva-gipertenziya/>
32. Настанова та протокол «Профілактика серцево-судинних захворювань», Наказ МОЗ України №564 від 13.06.16 URL: <https://www.dec.gov.ua/mtd/profilaktyka-serczevo-sudynnyh-zahvoryuvan/>
33. Настанова та протокол «Стабільна ішемічна хвороба серця», Наказ МОЗ України №2857 від 23.12.21. URL: <https://www.dec.gov.ua/mtd/stabilna-ishemichna-hvoroba-serczya/>
34. Настанова та протокол «Фібриляція передсердь», Наказ МОЗ України №597 від 15.06.16 URL: <https://www.dec.gov.ua/mtd/fibrylyacziya-pperedserd/>
35. Наказ Міністра оборони України від 14.08.2008 № 402 “Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України”, зареєстрований в Міністерстві Юстиції України 17.11.2008 за № 1109/15800 (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1109-08/print>.
36. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги та медичної реабілітації “Ревматоїдний артрит” (Наказ МОЗ України від 11.04.2014 № 263). URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2014_263_ukpmd_ra.pdf
37. Остеоартроз. Клінічна настанова. 2017. URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/akn_osteo.pdf
38. Клінічна настанова “Цироз печінки та його ускладнення”. Режим доступу: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/akn_tsp.pdf
39. Клінічна настанова «Гастроезофагальна рефлюксна хвороба»/Кн 2017-136 . – 38 с. Режим доступу: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2017_akn_gerh.pdf

40. Клінічна настанова, заснована на доказах “Поганий запах з рота”КН 2017-109, 29 с. URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/akn_pzr.pdf
41. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 06.10.2023 № 1742. Уніфікований клінічний протокол первинної та спеціалізованої медичної допомоги запальні захворювання кишечника (хвороба Крона, виразковий коліт) URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2023/10/ukpmd_1742_06102023.pdf
42. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Диспенсія» /Наказ Міністерства охорони здоров'я України 19.07.2012 № 600. 26 с. URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/19_07_2012_ukpmd.pdf
43. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Гастроезофагальна рефлюксна хвороба»/Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 31 жовтня 2013 року № 943. 32 с. URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2013_943_ukpmd_gerx.pdf
44. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 25.08.2023 № 1514 УНІФІКОВАНИЙ КЛІНІЧНИЙ ПРОТОКОЛ ПЕРВИННОЇ ТА СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПЕПТИЧНА ВИРАЗКА ШЛУНКА ТА ДВАНАДЦЯТИПАЛОЇ КИШКИ У ДОРΟΣЛИХ І ДІТЕЙ URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2023/08/ukpmd_1514_25082023.pdf
45. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Хронічний панкреатит»/Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 10.09.2014 року № 638. 34 с. URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2014_638_ukpmd_hp.pdf
46. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Алкогольний гепатит»/Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 6 листопада 2014 року № 826. 33 с. URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2014_826_ukpmd_ag.pdf
47. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Аутоімунний гепатит»/Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 6 листопада 2014 року № 826. – 40 с. URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2014_826_ukpmd_aig.pdf
48. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Неалкогольний стеатогепатит» /Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 6 листопада 2014 року № 826. – 37 с. URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2014_826_ukpmd_nstpt.pdf
49. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Вірусний гепатит С у дорослих». Наказ МОЗ України від 18.07.2016 № 729. 56с. URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2016_729_ukpmd_vgc.pdf
50. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Вірусний гепатит В у дорослих». Наказ МОЗ України від 21.06.2016 № 613. 46 с. URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2016_613_ukpmd_vgb_dor.pdf

51. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Колоректальний рак». Наказ МОЗ України від 12.07.2016 № 703 73 с. URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2016_703_ukpmd_kolrak.pdf

52. Медичні стандарти “Ендоскопічні гастроінтестинальні втручання” 2017 URL: <http://endoscopy.com.ua/assets/files/standarts.pdf>

53. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 05.12.2023 № 2052 СТАНДАРТ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ РАК ШЛУНКА URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2023/12/smd_rsh_2052_05122023.pdf

54. Про організацію паліативної допомоги в Україні: наказ МОЗ України № 41 від 21.01.2013. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0229-13>

55. Про удосконалення організації надання паліативної допомоги в Україні: Наказ МОЗ України № 1308 від 04.06.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0609-20#Text>

56. Уніфікований клінічний протокол паліативної медичної допомоги при хронічному больовому синдромі: наказ Міністерства охорони здоров'я України № 311 від 25.04.2012. URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/dod_311_2ukpmd.pdf

57. Про затвердження Інструкції з диспансеризації військовослужбовців Збройних Сил України на мирний час: наказ Начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України від 04.11.2017 № 391.

58. Про затвердження Інструкції про організацію санаторно-курортного лікування, медичної та медико-психологічної реабілітації у Збройних Силах України: наказ Міністерства оборони України від 04.11.2016 № 591. Дата оновлення 17.07.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1538-16/print>.

59. Про затвердження Керівництва з медичного забезпечення Збройних Сил України: наказ Начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України від 26.12.2013 № 317.

60. Єдиний перелік (каталог) спроможностей Міністерства оборони України, Збройних Сил України та інших складових Сил Оборони [Медичне забезпечення]: затв. Міністром оборони України 09.12.2019.

61. Стандарт НАТО АJP-4.10. Спільна доктрина з медичного забезпечення (Редакція В, версія 1, травень 2015).

Інформаційні ресурси

1. Сайт МОЗ <http://www.moz.gov.ua/ua/portal/>
2. Американська академія сімейних лікарів <https://www.aafp.org>
3. Державний Експертний центр України <https://dec.gov.ua>
4. Веб-ресурс «Єдиний медичний простір» <http://inmeds.com.ua/>
5. Всесвітня Асоціація сімейних лікарів (Європа) <https://www.woncaeurope.org>
6. База даних Національної медичної бібліотеки США. URL: <https://www.nlm.nih.gov/>.
7. Global Initiative for Chronic Obstructive Lung Disease (GOLD). Global strategy for diagnosis, management, and prevention of chronic obstructive pulmonary

disease. NHLBI/WHO workshop report. Last updated Dec 2011. URL: www.goldcopd.org.

8. Global Initiative for Chronic Obstructive Lung Disease. Global strategy for the diagnosis, management, and prevention of chronic obstructive pulmonary disease-2020 report. November 2019. URL: www.goldcopd.org.

9. Guideline Global Initiative for Asthma. Global Strategy for Asthma Management and Prevention, 2019. Global Initiative for Asthma (GINA). 2019. URL: <http://www.ginasthma.org>

10. База даних “Здоров’я для всіх. Україна”: Офіційний сайт Центру медичної статистики МОЗ України. URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/news.html?id=203>.

11. База клінічних рекомендацій Національного інституту здоров’я і якості медичної допомоги Великобританії. URL: <https://www.nice.org.uk/>.

12. Галузеві стандарти та клінічні настанови з ендокринних хвороб / Державний Експертний Центр Міністерства охорони здоров’я України. URL: https://dec.gov.ua/cat_mtd/galuzevi-standarti-ta-klinični-nastanovi/.

13. Державна служба статистики України: офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

14. Европейская база данных “Здоровье для всех”. Копенгаген: ЕРБ ВОЗ. URL: <http://www.euro.who.inf>.

15. Електронна версія двох друкованих видань ACP Journal Club и Evidence-Based, містить детальні реферати і повнотекстові варіанти систематичних оглядів з високою якістю методології. URL: <https://www.bestevidence.com/>.

16. Електронний ресурс, який забезпечує вільний доступ до медичних статей, клінічних рекомендацій через 6 місяців після їх публікації. URL: <https://www.acpjournals.org/journal/aim>.

17. Електронний ресурс, який забезпечує вільний доступ до медичних статей, клінічних рекомендацій через 6 місяців після їх публікації. URL: <https://www.acpjournals.org/journal/aim>.

18. Електронний ресурс, який містить структуровані реферати високоякісних досліджень, коментарі спеціалістів з обговоренням перспектив практичного використання отриманих результатів. URL: <https://www.acpjournals.org/loi/ajc>.

19. Кокранівська бібліотека. URL: <https://www.cochranelibrary.com/>.

20. Медичний науково-практичний журнал “Проблеми ендокринної патології”. URL: <https://www.jppep.endocrinology.org.ua>.

21. Международный журнал медицинской практики. URL: <https://www.mediasphera.ru/journals/mjmp/mjmp-mn.htm>.

22. Міжнародна асоціація “ЗДОРОВ’Я СУСПІЛЬСТВА”: <http://healthy-society.com.ua/>.

23. Міжнародне Кокранівське співробітництво. URL: <https://www.cochrane.org/>.

24. Найбільш цитоване і впливове періодичне видання із загальної медицині у світі. URL: <https://www.nejm.org/>.

25. Науково-практичний журнал ДУ “Інститут ендокринології та обміну речовин ім. В.П. Комісаренка НАМН УКРАЇНИ” “Ендокринологія”. URL: <http://iem.net.ua/for-specialists/magazine/>.

26. Научно-практический журнал “Пульмонология”. URL: www.pulmonology.ru.

27. Научно-практический медицинский журнал “Сахарный диабет”. URL: <https://moidiabet.ru/news/oficialnii-sait-jurnala-saharnii-diabet>.
28. Научно-практический рецензируемый журнал “Проблемы эндокринологии”. URL: <https://endojournals.ru/index.php/probl>.
29. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/> –
30. Основні причини смертності від неінфекційних захворювань: інформ. бюл. ВОЗ. <http://www.who.int/>.
31. Офіційний веб-сайт Міністерства охорони здоров'я України;
32. Система, що забезпечує безкоштовний доступ більше ніж до 7 000 журналів з медицини. URL: <https://www.who.int/hinari/ru/>.
33. Українська Асоціація сімейної медицини. URL: www.ufm.org.ua.
34. Український медичний часопис. URL: <https://www.umj.com.ua/>.
35. Український пульмонологічний журнал. URL: www.ifp.kiev.ua/doc/journals/upj.htm.
36. Центр громадського здоров'я МОЗ України: <https://phc.org.ua/>.
37. Центр контролю та профілактики захворювань: www.cdc.gov.
38. www.nephrology.kiev.ua
39. Український журнал військової медицини: <https://ujmm.org.ua/index.php/journal>
40. Сучасні аспекти військової медицини: <https://camm-journal.com/index.php/journal>
41. <https://guidelines.moz.gov.ua/> - Міжнародні клінічні протоколи Duodecim Medical Publications Ltd

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО
Протокол засідання кафедри ВЗПСМ
№ 7 від 12.01.2024 р.

Начальник кафедри військової загальної практики–сімейної медицини
полковник медичної служби
15.01.2024 р.

Тарас КУЦ